

свидетелство за това рухване в спомена си „А хайлайфа минава“¹⁹: Яворов идва при него и се разридава, а на другия ден – вече поуспокоен, разказва какво му се е случило – спънал се пред аптеката на Пардов и се затъркалял в пясъка: „Спънах се, както се спъва захласнат окат, но станах, както става слепец. поотъркалях се малко по пясъка – и толкова. Повярвай ми, стори ми се, че правя пясъчна баня на морския бряг. Аз лекувам своите нерви, например, а хайлайфът на София, излязъл да прави своята предобедна разходка, минава безгрижно край мене и се смее...“²⁰ Само че смехът, който толкова е наскърбил Яворов, е не смях на тълпата, която го презира, а на тълпата, която го разтерзава. Той е искал да бъде поет революционер и национален герой и непрестанно е композирал живота си в тази посока, но в действителност е бил поет мъченик и митологичен герой, без обаче да е съзнавал това. Орфей, разкъсван от менадите; Озирис, чиито телесни части Сет разпръсва из пустинята; Адонис, любимият на Афродита, който е пронизан от глиганските бивни, изпроводени от Арес; Дионис-Загрей, когото титаните разпарчетосват и изияждат... Джеймс Фрейзър е писал за това в „Златната клонка“²¹, а аз си мисля, че съвсем не без такива интуиции Димитър Камбуров назовава книгата си за Яворов „Явори и клони“. Самото дърво явор в народната митология е дърво на живота и божие дърво – „да си в църквите клепа-ло и да зовеш праведниците към спасение, а грешниците към покаяние“²², а Михаил Арнаудов е записал песента „Ела и явор всред село“²³, чийто сюжет почти дословно повтаря Пенчо-Славейковото „Неразделни“ – стихотворението, най-вероятно изиграло ключовата роля при избора на благозвучното име:

*Залиби се в село мома и момък.
Баре си се много вярно либеа.
Проклет бе на момъка баща му,
та не даде момку мома да вземе.
На мома се жално, милно нажали,
та отиде в поле метли да бере.
Де се зелà люта змия в метлите,
та изеде малка мома на ръка,
та умрела малка мома под село.*

¹⁹ Чилингиров, Ст. А хайлайфа минава. – В: Яворов споменик, с. 21–24.

²⁰ Пак там, с. 23.

²¹ Фрейзър, Дж. Златната клонка. С., 1984, с. 334 и сл.

²² http://www.promacedonia.org/bg_ap/dp_46.html: Молитва на св. Сисин, Исидор, Симеон и Теодор. – В: Петканова, Д. Стара българска литература. Апокрифи.

²³ <http://liternet.bg/folklor/sbornici/bnt/4/149.htm>: Арнаудов, М. Българско народно творчество в дванадесет тома. Т. IV. Митически песни.